

กิเลสปีดลับ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺน โธ

เทศน์บนศาลา วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมเนาะ ฟังธรรมเพื่อเป็นคติ เป็นเครื่องเตือนใจกับใจเรา ที่เรามานี้เราก็มุ่งมา แสวงหา ถ้าแสวงหาสิ่งจะความจริงให้เป็นประจักษ์พยานกับใจของเรา ใจของเรามันคือมัน มันไม่ฟังเหตุฟังผลไง เวลาเราว่าเรามีปัญญานะ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราว่าเรามีปัญญา แต่ถ้ามีปัญญา สิ่งนั้นเป็นสิ่งจะความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมเราไม่ทำให้มันเป็นอย่างนั้นล่ะ

ถ้าว่าเราไม่เชื่อ เราก็เชื่อ เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธนะ เราเชื่อมั่นใน พระพุทธศาสนา เราเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก เราเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่กิเลสเรามันบิดเบือนไป กิเลส เรามันทำให้ใจเรารู้ตามความจริงนั้นไม่ได้ ถ้าว่ามันไม่เชื่อ มันก็เชื่อ เชื่อเพราะมีศรัทธา เรามี ศรัทธาเรามีความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อนี้สำคัญมาก เพราะถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อ ชีวิตเราร้อน นะ เพราะมันไม่มีจุดยืน ชีวิตเรา ความคิดของเรามันเร่ร่อน มันเร่ร่อนเพราะมันมีกิเลสครอบงำ หัวใจ มันมีอำนาจ มันคิดสิ่งใดก็ได้ เพราะไม่มีสิ่งใดไปควบคุม ชีวิตของเราถึงเร่ร่อนไป แต่เพราะ เรามีศรัทธาเรามีความเชื่อ ชีวิตของเรามันถึงมีคุณค่า มีคุณค่าเพราะอะไร เพราะว่าเรามีที่พึ่งไป เรา ถึงยังมีหลัก มีพ่อแม่ เราอยู่บ้านก็มีพ่อแม่ ก็มีความอบอุ่น

นี่ก็บอกเราก็คือมาเป็นชาวพุทธ เราก็มืดพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เรามี พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำหัวใจของเรา เรามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำใจของ เรา ใจเรามีที่พึ่งไป แต่เรามีที่พึ่ง เรามีศรัทธาความเชื่อ เราก็พยายามแสวงหาเพื่อจะเอาสิ่งจะความ จริงของเราในใจของเรา ถ้าเราจะหาสิ่งจะความจริงในใจของเรา เราต้องทำความเป็นจริง เวลาเรา

ปฏิบัติ ปฏิบัติต้องความเป็นจริง

ฉะนั้น การปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้าคนทวิภูมิมานะ เวลาทวิภูมิมานะแก่กล้า ทวิภูมิมานะมาก ก็พยายามจะปฏิบัติ ปฏิบัติในความเห็นของตัวเองแล้วก็ตีค่า ตีค่าธรรมะให้เป็นตามความหมายของตนๆ ใด เพราะทวิภูมิมานะมันแรงกล้า แต่ถ้าคนมันทวิภูมิพอประมาณ ก็ทำของเราไปตามประสาของเรา ถ้าคนไม่เชื่อเลยก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

คนที่เขาไม่เชื่อเลยเขาบอกว่า “นรกสวรรค์ไม่มี เกิดมาชาตินี้ชาติเดียว” เกิดมาชาตินี้ชาติเดียว แต่ความทุกข์ความสุขในใจของเรา ใครเป็นพยานยืนยัน มันมีตามความจริงของมันอยู่แล้ว แต่มีความจริงอยู่แล้ว แล้วยังอ่อนแอ ในเมื่อจิตใจยังไม่มีกำลัง จิตใจยังอ่อนแออยู่ ก็ยังเชื่อตามความคิดของตัวเองของเราไป เชื่อตามความคิดของตัวเองไป แล้วก็ดำรงชีวิตไปอย่างนั้นนะ นี่คนที่อำนาจาสนาบารมีอ่อนแอ

แต่เวลาคนเกิดเป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เกิดเป็นมนุษย์ประเสริฐที่สุด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเหมือนกัน เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาสร้างอำนาจาสนาบารมีมา เวลาเกิดมาพ่อแม่ก็ปรารถนา คนมีบุญเกิด เกิดกับครอบครัวดี เกิดกับตระกูลดี ตระกูลนั้นก็มียศค่าทั้งนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นพระโพธิสัตว์มาเกิด นี่มีคุณค่ามาก พ่อต้องการให้เป็นจักรพรรดิ ดูแลรักษาไว้อย่างดี แต่เพราะคนสร้างอำนาจาสนาบารมีมา ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เป็นคนดิ้นะ เป็นคนติดกับคนที่อำนาจาสนาบารมีได้

แต่ในปัจจุบันนี้ ในสมัยปัจจุบันนี้ เวลาพระพุทธศาสนา มันคงขึ้นมาแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางพิธีกรรมไว้ เวลาเราไปเผาศพ เวลาเราไปเผาศพคน เวียนรอบเมรุ ๓ รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เวลาเขาจะเผาศพ เขาเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าต่างๆ มันเป็นคนดิ้นธรรมทั้งนั้นนะ ให้คนได้คิด แต่เวลาไปงานศพ เราก็ก็นั่งเป็นพิธีกรรมไป ไปคุยกัน ไปเล่นกัน มันแตกต่าง เห็นไหม แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้นด้วยหรือๆ นี่มันได้คิด คนมีอำนาจาสนา สิ่งใดถ้ามันได้สัมผัส มันมีความลึกลับขึ้นมาทันที แล้วมันมีความลึกลับขึ้นมา เราต้องเป็นเช่นนั้น เห็นไหม เราเวียนว่ายตายเกิดมาแล้วเราก็ต้องเวียนว่ายตายต่อไป สิ่งนั้นมันสะเทือนใจ เราก็คงหาสิ่งที่มีความมั่นคงกับชีวิตของเรา ต้องหาความเป็นจริงในใจของเรา มีความปรารถนาว่าเราจะออกค้นคว้า เพราะเวลาไป

เห็นสมณะ สมณะเป็นนักบวช ทางนี้จะเป็นทางออก เวลาทางออก ถึงเวลาเราออกไปประพฤติปฏิบัติ

เวลาออกประพฤติปฏิบัติ เราจะบอกว่า เวลากิเลสมันปิดบัง เวลามันปิดลับ มันไม่เห็นใดๆเลย เวลามีสอนวิชาขนาดนั้น มีความรู้สึกนึกคิดขนาดนั้น มีความมุ่งหมายอย่างนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ปัญจวัคคีย์ไปอุปฐาก ไปศึกษากับใครก็ได้ ไปศึกษากับเขา ไปศึกษากับคนที่มีชื่อเสียง ไปศึกษากับสำนักที่ปฏิบัติอยู่แล้ว เขาก็ปฏิญาณตนว่าเขาเป็นศาสดาทั้งนั้นนะ ไปปฏิบัติกับใครก็ได้แล้วแต่ เวลาปฏิบัติไป เราไปศึกษากับเขา เขามีความรู้เท่าไรเขาจะสอนเรา เวลาสอนเราขึ้นมา สอนจนหมดความรู้ของเขาแล้ว เรายังสงสัยอยู่ ไปศึกษากับใคร เขามีความรู้ขนาดไหนเขาก็แนะนำของเขาตามความสามารถของเขา ก็แค่นั้นนะ กิเลสมันปิดลับไป แต่เขาก็ปฏิญาณตนว่าเขาเป็นศาสดากันนะ นี่คุณลักษณะของสังคม ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกค้นคว้า ออกประพฤติปฏิบัติ มันก็มีคนที่ปฏิญาณตนอยู่แล้วว่าเป็นศาสดา คำว่า “ศาสดา” คือเป็นพระอรหันต์ คำว่า “ศาสดา” คือผู้หลุดพ้น แล้วเวลาเขาสั่งสอนมา สั่งสอนในความเห็นของเขา มันหลุดพ้นจริงหรือเปล่า? มันหลุดพ้นไม่จริง

มันหลุดพ้นจริงในความรู้สึกของเขา ความเข้าใจของเขา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาแล้ว ใจของเราศึกษาแล้ว ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมามันก็ต้องคายกิเลสออกไปสิ ศึกษาแล้วถ้าเป็นความจริงมันต้องคลายความสงสัยในใจของเราไปสิ เราศึกษากับเขาแล้วมันไม่มีสิ่งใดคายออกไปจากหัวใจของเราไปเลย เวลาเข้าไปทำความสงบมากน้อยขนาดไหน มันก็เข้าไปสงบระงับอย่างนั้น เวลามันคลายตัวออกมาแล้วมันก็ยังมึนงงสติแตกหาความทะยานอยากเหมือนเดิม เรายังสงสัยอยู่ เรายังสงสัยว่ามันมาจากไหน แล้วมันไปอย่างไร

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาค้นคว้ามา ถ้าบอกว่าถ้าไม่ศึกษาค้นคว้ามาก็เลยก็คิดว่าโลกนี้มันมีอยู่ มันมีสิ่งต่างๆ อยู่ เรายังศึกษาค้นคว้าไม่ทั่วถึง มันก็ศึกษาหมดแล้วละ มันเป็นไปได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมารื้อค้นเอง ที่ในพระพุทธศาสนาเราบอกว่า ธรรมะมันมีโดยดั้งเดิม ธรรมะมันมีอยู่แล้วๆ ธรรมะมันมีอยู่แล้ว ตัจธรรมก็มีอยู่แล้ว คุณติ สมัยโบราณเรายังไม่เข้าใจเรื่องทางวิทยาศาสตร์ เราก็มีความเชื่อแตกต่างกันมา แต่ในปัจจุบันนี้ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้หมดแล้ว ทางทฤษฎีต่างๆ พิสูจน์ได้ทุกๆ เรื่อง ถ้าพิสูจน์ได้แล้ว มันก็เป็น

เรื่องธรรมชาติใช้ใหม่ ถ้าเรื่องธรรมชาติมันเป็นเรื่องของจักรวาล เรื่องของภูมิอากาศ เราก็เข้าใจได้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาไปศึกษาค้นคว้ามาแล้ว มันค้นคว้ามามันเป็นอย่างไร เวลาธรรมะมีอยู่ โดยดั้งเดิม ดั้งเดิมอย่างไร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึก เราตั้งใจแล้ว เรามีเป้าหมายแล้ว ไปศึกษากับใคร ใครก็สอนเราไม่ได้ ใครก็บอกเราถึงทางพ้นทุกข์ไม่ได้ ฉะนั้น เราต้องศึกษาค้นคว้าของเราเอง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาค้นคว้าในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ถ้ามันเป็นความจริงๆ เป็นความจริงอย่างนี้ ความจริงมันต้องมีเหตุมีผล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขา พุทธวิสัย คนที่มีอำนาจวาสนาขนาดนี้ สร้างบุญญาธิการมาขนาดนี้ ต้องมีเขาวรรณปัญญาขนาดนี้ เวลามองสิ่งใด สิ่งที่เป็นสภาวะแวดล้อม เห็นสิ่งใดมันยังสะท้อนใจ เห็นสิ่งใดมันยังนึกคิดได้ แล้วเวลาเขาสั่งสอน เขาสั่งสอนขนาดไหน เราทำตามเขา เราทำตามที่เขาสั่งสอนได้หมดทุกๆ อย่างเลย แต่มันไปจบลงที่ไหนล่ะ? มันไปจบลงที่ความดัน มันไปจบลงที่ไม่มีสิ่งใดบอกเหตุ

เวลารื้อค้นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กลับมาฟังตนเอง เพราะได้สร้างอำนาจวาสนามา คิดถึงโคนต้นหว้านั้น คิดถึงตอนเป็นราชกุมาร เวลาพระเจ้าสุทโธทนะพาไปแรกนาขวัญ แล้วผู้ใหญ่เขาก็ไปทำกิจกรรมกัน ทั้งราชกุมารไว้ที่นั่น นี่ด้วยอำนาจวาสนาของตัวเอง กำหนดอานาปานสติ เพราะไม่มีใครเข้ามาทวง จิตมันสงบลง ความรุ่มเย็นเป็นสุขในใจมันจำได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าใครทำสมาธิได้ ใครทำหลักเกณฑ์ในใจของเราได้ เราจะระลึกถึงคุณงามความดีของเรา ความสามารถของเรามีเท่าไร เราทำของเราแค่นั้นได้ นี่ก็เหมือนกัน ไปศึกษาค้นคว้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ นะ ไปศึกษากับผู้ที่ปฏิญาณตนว่าเป็นศาสดาทั้งนั้นนะ เวลาเขาสั่งสอนของเขา ฆานสมาบัติเขามีอยู่แล้ว พรหมณ์เขามีอยู่แล้ว ศาสนาดั้งเดิมในโบราณเขาก็มีอยู่แล้ว ก็ไปศึกษากับเขามาทั้งนั้นนะ เข้าสมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ก็เข้าได้ทั้งนั้นนะ ทำได้แบบอุทกดาบส ออาหารดาบส เขาประกันแล้วว่า “ทำได้เหมือนเราๆ” ทำได้เหมือนเรา แล้วมันจะเข้ามาสู่มรรคอย่างไร มันจะเข้ามาสู่ความจริงอย่างไร ในเมื่อมันทำจบแล้วมันก็ยังมีสงสัยอยู่ว่าเรานี้มาจากไหน แล้วมีสิ่งใดสารออกกายออกไป แล้วตายแล้วจะไปไหนล่ะ ก็เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วเราจะไม่อยากเป็นอย่างนั้นนะ แล้วมันมีสิ่งใดไปแก้ไขล่ะ

เวลาศึกษาค้นคว้ามากับเจ้าลัทธิต่างๆ มากี่เป็นแบบนั้น เวลาмаค้นคว้าในใจขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง กำหนดอานาปานสติ ทำความสงบของใจเข้ามา เวลาใจมันสงบเข้ามา ใจสงบเข้ามาด้วยกำลังของจิต บุพเพนิวาสานุสติญาณ คือหมายความว่า จิตเวียนว่ายตายเกิดมา การเกิดแต่ละภพแต่ละชาติมันมีประสบการณ์ชีวิตทั้งชีวิต ทั้งภพชาติหนึ่งๆ จิตนี้มันเป็นเอง จิตนี้มันเป็นสถานะนั่นเอง ได้ทำอะไรเองมา มันต้องมีข้อมูลอยู่ในใจนั้น สัญญาภายนอก รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชั้น ๕ มนุษย์เกิดมามีธาตุ ๔ และชั้น ๕ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ สัญญาอันละเอียดอันนั้น ปฏิสนธิจิตมันอยู่ที่นั่น

แต่เวลาพวกเราศึกษากัน ความรู้สึกนึกคิดของเรา สัญชาตญาณของมนุษย์ ธาตุ ๔ และชั้น ๕ ชั้น ๕ คืออารมณ์ความรู้สึก คือความคิด ชั้น ๕ นี้เกิดจากจิต แล้วจิตที่มันละเอียดเข้าไป มันมีปัจจัยการของมัน สัญญาอย่างหยابกับสัญญาอย่างละเอียด สัญญาอย่างหยาบๆ เราก็จำแต่ภพชาตินี้ได้ เราทำวิจัย เราะลึกถึง เวลาระลึกถึงอดีตชาติ ถ้าคนมีอำนาจวาสนา เขาระลึกของเขาได้

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฐมยาม เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันโดยข้อเท็จจริงไป พอสงบเข้ามาที่สงบเข้ามาโดยสัจจะโดยความจริงของมัน แล้วสงบเข้ามามีสติมีปัญญา ไปศึกษากับเขามา ค้นคว้ากับเขามาเต็มที่แล้ว มันไม่มีทางออก เวลามันสงบเข้ามามันเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงเพราะมันมีอยู่ของมันในหัวใจ เวลาเราสงบเข้ามา ไปรื้อค้นในข้อเท็จจริงนั้น อดีตชาติ มันสาวไปๆ มันจบไหม มันไม่จบ พอไม่จบ ด้วยสติด้วยปัญญา เพราะไปศึกษากับเขามา ๖ ปี ใครจะสอนขนาดไหน ประพฤติปฏิบัติขนาดไหน จบกระบวนการนั้นแล้วมันก็ไม่มีความใดตอบเหตุมีเหตุมีผลพอ

เวลามารื้อค้นเอง พอจิตมันสงบเข้ามา บุพเพนิวาสานุสติญาณ มันก็สืบสาวไปได้ตลอด แล้วมันมีปัญหาตรงไหน มันมีเหตุผลอย่างไร เออ! ถ้าอย่างนี้แล้ว ดึงกลับมา เพราะประสบการณ์ที่สร้างสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ หนึ่ง ประสบการณ์จากการไปเล่าเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ หนึ่ง แล้วเวลาจิตมันสงบเข้ามาแล้ว เวลามันทำด้วยตัวเอง มันย้อนไปๆ มันมีสติ มันรอบคอบ ดึงกลับมาด้วยสติรั้งกลับมา ทำความสงบของใจมากขึ้นไป จุฑูปปาตญาณ มันก็ไปของมันอีก มันมีประสบการณ์ของจิต จิตมีประสบการณ์ขนาดนั้น ย้อนกลับมา วางใจให้เป็นกลาง ให้ละเอียดเข้าไป จะเอาความจริงขึ้นมา เวลาอัสวักขญาณ ญาณหยั่งรู้ ญาณทัสสนะ ญาณที่เป็นมรรค เวลามันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ? มันเกิดขึ้นมาจากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีมรรคญาณเข้ามาทำลายอวิชชา

อวิชชามันคืออะไรล่ะ? อวิชชาคือพญามารไง อวิชชาคือเจ้าวิภูจักรไง เพราะอวิชชามันครอบคลุมหัวใจอยู่นี่ไง หัวใจถึงเวียนว้ายตายเกิดไง แล้วเวียนว้ายตายเกิด ถ้าเขาไม่เชื่อในพระพุทธศาสนา เขาไม่เชื่อเรื่องศาสนา เขาบอกว่า “มันก็ไม่มีหรอก อย่าเขียนเสียให้ว้ากแล้ว มันไม่มีอยู่จริง” นี่เขาคิดของเขาอย่างนั้น

แต่นี้มันเป็นพยานในใจ ตัวเองทำเอง ใครจะมาหลอกใครล่ะ ความรู้สึกในหัวใจ แล้วมันค้นคว้าเข้าไป เราดูเราเห็นของเราเอง มันมีใครมาเสียมมีใครมาสอน มันไม่มี เพราะเราดูเอง เรา รู้ชัดของเราขึ้นมาเอง ถ้ารู้ชัดขึ้นมาเอง สิ่งนั้นเราถึงดึงกลับมา จุติปปาทญาณ มันก็ไป เวลาอัสวักขยญาณที่มันทำลายอวิชชา ทำลายพญามาร มารที่มันครอบงำหัวใจ ถ้ามารมันครอบงำหัวใจ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ เพราะมันมีอวิชชา ความมีติดบอด มันถึงเกิดภพเกิดชาติ เกิดความรู้สึกต่างๆ ออกไป

ถ้ามีวิชาขึ้นมา เห็นใหม่ เพราะมาร ที่อยู่ของมาร มารมันเกิดที่นี้ไง เวลาพระพุทธเจ้าเยี่ยมมาร “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้อีกเลย” นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร สิ่งที่เป็นความจริง เป็นความจริงที่ไหนล่ะ? มันเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเสวยวิมุตติสุขด้วยปัจฉัตตัง ด้วยสันทิฏฐิโก ด้วยความเป็นจริง ด้วยความเป็นจริงว่า จบสิ้นแล้ว ได้ฆ่าพญามารแล้ว ทำลายหมดสิ้นในใจของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว นี่เป็นความจริง

ที่ว่าธรรมะมันมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมันมีอยู่แล้วๆ มันมีอยู่ที่ไหนล่ะ มันอยู่ที่ไหน ถ้ามันมีอยู่จริง มันทำความจริงขึ้นมาได้แบบนี้ ถ้าความจริงได้แบบนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจะปรินิพพาน ถึงบอกพระอานนที่ไว้นะ พระอานนที่คร่ำครวญมากกว่าอยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนตลอดไป

“อานนที่ ในธรรมของเรานะ ธรรมะของเรามันไม่มีในกำมือของเรา มันสว่างกระจ่างแจ้งมาตลอด” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมมา เผยแผ่ธรรมนะ อยากมารื้อสัตว์ชนสัตว์ สัตว์โลกเกิดตามเวรตามกรรม สัตว์โลกเป็นไปตามวิภูฏะ เวียนว้ายตายเกิดตามวิภูฏะนั้น จะมารื้อสัตว์ชนสัตว์ สัตว์โลกมันมีความรู้สึก มีอำนาจวาสนาแตกต่างกัน เวลาสอนฆราวาสก็สอนไปอย่างหนึ่ง เวลาสอนนักบวชก็ไปอีกอย่างหนึ่ง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนบิณฑบาตนะ ไปเจอนักบวชลัทธิต่างๆ ได้สนทนาธรรมกัน ได้โต้แย้งกัน นั่นเขาเป็นนักบวช เขา

มีมิจฉาทิฏฐิ เขามีความเห็นผิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน เวลาโต้แย้ง เขาไม่มีโอกาสที่จะโต้ตอบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลย เพราะเขาไม่รู้จริง เขาไม่มีเหตุมีผลในความเป็นจริง แต่เขาเชื่อตามๆ กันมา ตามแต่ที่อาจารย์เขาบอกมา ถ้าอาจารย์เขาบอกมา แล้วเขาปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเขาไม่มีวุฒิภาวะมีกำลังพอ เขาก็จะไม่รู้เท่าทันอาจารย์ของเขา

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนกับพวกนี้มาหมดแล้ว แล้วมันก็รู้ที่อยู่ว่า เรียนจบแล้วทำตามที่อาจารย์เขาสอนแล้วมันเป็นอย่างไร ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริงขึ้นมา ถึงได้โต้แย้ง ได้แก้ไขเขา แต่เขาจะฟังหรือไม่ฟังนั่นเรื่องของเขา

ธรรมชาติไม่มีกำมือในเรา คือสว่างกระจ่างแจ้ง มีสติจะมีความจริง เป็นความจริงทั้งนั้น เป็นความจริง ความจริงมันเกิดที่ไหน? ความจริงมันเกิดจากใจที่มีวิชา คือความลึกลับสงสัย ความไม่มีมรรคมีผล มันก็เลยไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ความจริงเวลามันเกิดขึ้นมา มรรคญาณมันเกิดขึ้น มันทำลาย มันถอดมันถอน ความจริงมันเกิดที่นี่ ถ้าความจริงมันเกิดที่นี่ ธรรมชาติมันจะมีอยู่จริง เราต้องทำความเป็นจริงของเราขึ้นมา

ถ้ามีความจริงขึ้นมา ใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเผยแผ่ธรรมไป เทศน์บัญญัติวัคคีย์ บัญญัติวัคคีย์ ๕ คน ได้เป็นพระอรหันต์ตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เวลาไปเทศน์ยสะ “ที่นี่เดือนร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ” มีปราสาท ๓ หลังเหมือนกัน เขาก็มีอำนาจวาสนาบารมีของเขา เวลาเทศน์สอนยสะครั้งแรก ยสะเป็นพระโสดาบัน พ่อแม่มาตาม เทศน์ซ้ำอีกทีหนึ่งเป็นพระอรหันต์เลย เวลาสหายของพระยสะมา เขามีอำนาจวาสนา คนที่สร้างอำนาจวาสนามา เวลาเกิดสหชาติ สหชาติคือเกิดร่วมยุคร่วมสมัยกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าร่วมยุคร่วมสมัย คนที่มีอำนาจวาสนาเวลาฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การมันเกิดปัญญาญาณ ไม่ใช่ฟังแล้วเราจะไปยึดว่าเป็นของเรา มันไม่ใช่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ เวลาแสดงธรรม บัญญัติวัคคีย์ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” เขาสูงขึ้นด้วยมรรคญาณของเขา เขารู้ด้วยปัญญาญาณของเขา เพราะเขามีสติมีปัญญาของเขา เขาถึงได้ตำรอก เขาถึงได้คายกิลเลสของเขา

เวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมไปแล้ว ขณะฟังธรรม จิตใจของเราอยากหาคนช่วยเหลือ จิตใจของเราอยากพ้นจากทุกข์ แล้วมันก็พยายามดิ้นรนของมันอยู่ที่นี่ เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มาก็ว่ามีปัญญาๆ ทั้งนั้น ปัญญาอย่างนั้น ถ้าเรามีสติปัญญาต้องให้เป็นปัจจุบัน ถ้าจิตมันสงบแล้วมันมีสิ่งใดที่มันสะกิด มันจะเกิดปัญญา ปัญญาของมันขึ้นมาตามความเป็นจริง

แต่เวลาเราไปศึกษาๆ ไปศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มามันเป็นสัญญา แต่สัญญาเราศึกษามาๆ ศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มา แล้วกิเลสมันปิดลับ กิเลสของเรามันปิดลับ มันปิดลับ มันตีความของมันไปตามความเห็นของมันไง มันไม่เป็นตามความจริงในสังขารนั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าไม่มีกำมือในเรา ถ้าไม่มีกำมือในเรา มันไม่มี ความลึกลับซับซ้อนอะไรเลยละ มันเป็นความจริง ความจริงทั้งนั้น ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นความจริงทั้งนั้น แล้วความจริงแล้ว เราก็ศึกษาตามความเป็นจริงนั้น เราก็เชื่อ เราก็มีศรัทธามีความเชื่อ แล้วเราก็พยายามปฏิบัติของเราอยู่ที่นี่ ทำไมมันไม่เป็นความจริงของเราเสียที มันไม่เป็นความจริงกับเรา

มันไม่เป็นความจริงกับเรามันก็อยู่ที่ หนึ่ง จิตนิสัยของคน อำนาจวาสนาบารมีของคน ที่สร้างบุญญาธิการมานาน้อยขนาดไหน เวลาถ้ามันสร้างสมบุญญาธิการมานะ เวลาปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามันเฉลป มันออกนอกกลุ่มนอกทางไป มันยังมีสติยับยั้งดึงตัวเองกลับมาได้เลย เวลาถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนานะ เราปฏิบัติไป ตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่กิเลสมันปิดหูปิดตาหัวใจ ถ้ามันเป็นปิดหูปิดตาหัวใจ เวลาปฏิบัติไป เวลาเขาปฏิบัติกัน เวลาถ้าให้มันทำความสงบของใจของเข้ามา พอใจมันสงบเข้ามา มันจะสงบจริงหรือสงบโดยเป็นมิจฉาละ

ถ้าสงบเป็นมิจฉา มันขาดสติ พอขาดสติขึ้นมา จิตมันมีกำลังของมัน จิตนี้มีหัตถ์จรรย่นัก เวลามันคิด มันทำลาย เวลาเข้าฌานสมาบัติ มันเหาะเหินเดินฟ้าได้นะ ถ้าเหาะเหินเดินฟ้าได้ เหาะเหินเดินฟ้าได้ในสมัยอดีตนั้น มันเหาะเหินเดินฟ้าได้ เขาทำให้ดูเลย แต่ในปัจจุบันนี้มันมีเครื่องยนต์กลไก มันทำได้ทั้งนั้นนะ มันต้องมีกำลังของมัน ถ้าจิตมันเป็นมิจฉาสมาธิขึ้นมา สมาธิมันเกิดขึ้น มันออกรับรู้ มันออกรู้ต่างๆ อันนั้นมันเป็นอะไรละ

แต่คนที่สติมีปัญหาเขาไม่ไปอย่างนั้น แต่คนที่ขาดสติขาดปัญญาขึ้นมา ด้วยวิฤทธิภาวะ มันด้วยความอ่อนแอของใจ เวลาถ้ามันผลอกลับไปเลยก็คือกลับไปเลย แต่ถ้าไปรู้เห็นสิ่งใดที่ว่า สิ่งนั้นจะเป็นธรรมๆ ไปเห็นสิ่งใดก็ตื่นเต็นไปหมดเลย นี่กิเลสมันปิดลับ ปิดหัวใจไว้ แล้วศึกษา

มา ถ้าคนที่ปัญญาอ่อนแอก็บอกว่าสิ่งนี้เวลาศึกษามาแล้วเข้าใจๆ พยายามจะตีค่าว่าความรู้ของเรา เหมือนธรรมชาติที่เราศึกษามา มันไม่เป็นธรรมชาติอย่างนั้นเลย

เวลาจิตมันสงบนะ ถ้าจิตมันสงบมันก็สงบโดยสัมมาสมาธิ สงบโดยสติโดยปัญญา ความสงบก็คือความสุข เวลาเราว่าสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เวลาจิตสงบมันจะมีความสุข สัมมาสมาธิจะระงับหมด สิ่งที่เป็นทุกข์เป็นร้อน สิ่งที่ยึดกังวลในใจ สิ่งทีคาดหมาย สิ่งทีแบกไว้ในหัวใจ มันวางได้หมดละ ถ้ามันวางได้หมดมันก็สงบของมัน ถ้าสงบของมัน มีสติมีปัญญา จะรักษาความสงบอย่างนี้ได้อย่างไร เวลาจิตคนที่สงบแล้วยังไม่รู้ว่าจะสงบนี้เป็นอย่างไรเลย

เพราะเราศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษาธรรมชาติของครูบาอาจารย์มา “ถ้าสงบแล้วจะต้องรู้อย่างนั้น จะต้องรู้อย่างนี้” มันเป็นขั้นตอน ถ้ากิเลสมันปิดลับ มันจะทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราไม่เป็นสัจจะความจริง ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันจะสมควร มันมีเหตุมีผลตามข้อเท็จจริงนั้น ธรรมะต้องเป็นแบบนั้น

แต่ถ้าเป็นความเห็นของเรา ศึกษามาแล้วมันคาดหมาย พอมันคาดหมาย จินตนาการ สุขตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา สุขตมยปัญญา การศึกษา ศึกษาเล่าเรียนมาแล้ว คุณติ การศึกษาทางโลก เขาศึกษามาแล้วเขาต้องทบทวนตลอด เพราะว่าองค์ความรู้ของเขา มันเลอะๆ เลื่อนๆ ตลอดไป นี่ก็คือสุขตมยปัญญา ปัญญาจากการศึกษา ถ้าศึกษามาแล้ว คนที่มีเขาวัวปัญญา คนที่มีสติปัญญา มันคิดค้นด้วยตัวมันเอง พอลึกคั่นด้วยตัวมันเอง มันเกิดการต่อยอด พอลการต่อยอดขึ้นมา อันนี้จินตมยปัญญา จินตนาการ มันจินตนาการในอะไรล่ะ? จินตนาการในธรรมไง จินตนาการแล้วมันมีวุฒิภาวะ มันมีจิตใช้ไหม คนเรามีความรู้สึกใช้ไหม มีความรู้สึก จิต เวลาถ้าคนมีอำนาจามันก็คิดมันก็จินตนาการ มันคาดหมายได้ลึกซึ้ง ได้ละเอียดอ่อนกว่า แต่คนที่จินตนาการได้มากได้น้อย นี่จินตมยปัญญา

แล้วภวานามยปัญญา ภวานามยปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มรรคญาณๆ เวลาชำระล้างกิเลส พอชำระล้างกิเลส มันเกิดจากจิต ถ้าเกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากการภวานา ปัญญาที่เกิดภวานามยปัญญา พวกเราปรารถนาอย่างนี้นะ วุฒิภาวะของใจมันอ่อนแอ วุฒิภาวะของใจของเรามันยังเข้าไม่ถึง พอเข้าไม่ถึง กิเลสมันปิดลับ

ทั้งๆ ที่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าไม่มีกำมือในเรา วางแผ่ไว้เลย ให้เรา ให้เราเห็นใหม่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นสาธารณะ ก็หยิบฉวยเอาสิ ทำให้ได้ขึ้นมา

ตี ถ้ามันทำได้ขึ้นมามันก็เป็นสมบัติของเราไง

เราเป็นชาวพุทธนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เราเป็นอุบาสกอุบาสิกาณะ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้สิ่งที่ฝากศาสนาไว้ให้เราค้นคว้า แต่สมัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สอนเอง รู้ถึงจริต รู้ถึงนิสัย รู้ถึงว่าควรบริกรรมอย่างไร แล้วทำอย่างไรจะได้ผลหรือไม่ได้ผล ถ้ายังไม่ได้ผล ยังไม่ควรแก่การงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รอเวลาไว้รอเวลาไว้ให้สร้างให้อินทรีย์แก่กล้า อินทรีย์นะ อินทรีย์ จักขุนทรีย์ ฌานินทรีย์ อินทรีย์คืออายตนะ คือความรู้ความเห็นเรามันแก่กล้าไหม

ถ้ามันแก่กล้า คุณสิ คนเรามีสติปัญญา เราคบเพื่อน คู่เพื่อนเราสิ บางทีเขาก็เป็นคนดี พูดแต่ความจริงทั้งนั้น บางทีเขามา เขาพูดมีแต่ความโกหกมดเท็จทั้งนั้นเลย ทำไมเขาเป็นอย่างนั้นนะ จิตใจของเขามันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สังคมมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อินทรีย์แก่กล้าก็บ่มเพาะมานี่ไง ถ้าอินทรีย์แก่กล้าบ่มเพาะ เราจะทำแต่คุณงามความดี เราจะซื่อสัตย์ เราจะพูดแต่ความจริง แล้วเขาบอกว่า พูดความจริงมันเป็นเรื่องที่ไม่ตาย ไอ้คนพูดมันตายหมด

พูดความจริงมันต้องมีปัญญา เราควรพูดกับใคร อะไรควรพูดไม่ควรพูด เรานิ่งเฉย นิ่งอยู่ มันไม่ต้องพูดก็ได้ เราก็กีฬษาของเราไปสิ เพราะอะไร เพราะเราจะสร้างกำลังอินทรีย์แก่กล้า เราจะทำให้อินทรีย์แก่กล้าเราเข้มแข็ง คำว่า “เข้มแข็ง” มันเผชิญวิกฤติสิ่งใดมันก็แก้ไขวิกฤติอันนั้นได้ มันแก้วิกฤตินั้น นั่นละคือการสร้างบารมี การสร้างอินทรีย์ การสร้างพลังกำลังของใจขึ้นมา ถ้ามันเป็นคนดีขึ้นมา มันทำสิ่งใดขึ้นมา อินทรีย์มันแก่กล้าขึ้นมา มันทำสิ่งใด มันเป็นคนดีๆ สร้างสมอย่างนี้ ถ้าสร้างสมอย่างนี้ รอเวลาๆ ไง

ถ้ามันมีสติปัญญาๆ ไอ้เราเวลาปฏิบัติกัน เวลาเราเป็นชาวพุทธ เราก็บ่นน้อยออกน้อยใจทั้งนั้นนะ ศีล ๕ ก็ถือไม่ได้ เราไม่ทันโลกเขา ทำอะไรก็ทำไม่ได้สักอย่างเลย เห็นไหม กิเลสมันปิดลับ มันปิดลับว่าความสุขความทุกข์อันละเอียด ความสุขความทุกข์ของใจนะ มันเป็นความรู้รู้ของใจเอง แต่เพราะเราอยู่กัน เราอยู่กัน เราเกิดเป็นมนุษย์ เป็นปุถุชน คนปุถุชน ชอบการสรรเสริญ อยู่กับสังคมเขาก็ให้คนนั้นชื่นชม ให้คนนั้นยอมรับ ไอ้เนี่ยมันเป็นเรื่องโลกธรรม ๘

โลกธรรม ๘ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เป็นธรรมะเก่าแก่ คือมันมีมาก่อน มันมีมานานาน มันมีมาตั้งแต่ตัณหาตัญญาของมนุษย์ คุณสัตว์ลี สัตว์ฝูง สุนัขก็ได้ เวลามันอยู่

ด้วยกัน มันจะข่มกันแล้ว มันอยู่ด้วยกัน มันจะเป็นหัวหน้า มันมีเกาแก๊ ฉะนั้น เราบอกว่าเราต้องการแค่ตั้งคมยอมรับ เราต้องการ เห็นใหม่ นี้อ่อนแอ ที่ว่าอินทรีไม่แก่กล้าๆ

คุณ คุณ คุณหลวงปู่มันดี คุณครูบาอาจารย์ของเราดี ท่านทำความดีขนาดไหน ทำดีปิดทองกัน พระนะ เวลาสั่งสอนลูกศิษย์นะ เวลาสั่งสอนประชาชน ประชาชนเขาไม่รู้เลยว่าครูบาอาจารย์ท่าน หว่านธรรมะมา ท่านหว่านแต่คุณงามความดีมา แต่มันต้องมีอุบายให้เขาได้รับได้ มีอุบายให้เขา เข้าใจได้ พยายามสั่งสอน แทะหัวใจ ให้อุบาย ให้กลวิธี ให้อั้วพวกเราไม่รู้เรื่องหรือ ปิดทองกันพระ เลย ท่านบอก ท่านชี้ ท่านแนะนำ โดยที่เราแปลกใจ เอ๊ะ! ทำไมเป็นอย่างนั้น เราไม่เข้าใจอะไรเลย แต่ท่านให้ๆ ท่านบอก ท่านชี้ เพราะไม่ต้องการให้มีการยอมรับอะไรเลย ถ้าการยอมรับก็เป็นเรื่อง ของโลกใช้ใหม่

กิลเลสปีดลับ ธรรมะปิดมันไว้ ธรรมะไม่ให้เกิดขึ้นมาในใจ สิ่งที่เกิดขึ้นมามีแต่โลกธรรม ๘ มีแต่โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ สรรเสริญนินทา ชอบอย่างนั้น แล้วต้องการให้ โลกยอมรับกันอย่างนั้น แล้วยอมรับมันแล้วมันได้อะไร ยอมรับมา โลกเขาอยู่กับกันอย่างนั้น คนที่มี ชื่อจาริกในประวัติศาสตร์ที่โลกเขายอมรับกัน เขาก็ตายหมดแล้ว แล้วถ้าตายไปด้วยคุณงามความ ดีของเขา นั่นนะ เขาได้บ่มเพาะอินทรีย์ของเขาแต่ละภพแต่ละชาติเป็นจริตนิสัยของเขา

แต่เราในปัจจุบันนี้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดเผยอยู่ ธรรมะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือคัมภีร์มานะ สร้างสมบุญญานิติ การมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แล้วพยายามสร้าง เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลา จะเอาความจริงขึ้นมาก็ยังต้องรื้อค้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา แล้วมันเป็น จริตขึ้นมา

เวลาสมัยพุทธกาล คุณ คนที่ไปศึกษาที่บอกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า การครั้งเดียวเป็นพระอรหันต์ๆ เขาได้สร้างของเขามาทั้งนั้นนะ แต่เขาสร้างบุญกุศลมาในฐานะ สาวกสาวกจะเป็นผู้ได้ยินได้ฟัง ผู้ชี้แนะ ต้องมีคนบอกคนสอน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าเวลาสร้างมา สร้างมาด้วยความเป็นพระโพธิสัตว์ ต้องตรัสรู้เองโดยชอบ การที่ตรัสรู้เอง มันรื้อ ค้นเอง เข้าใจถึงจะความจริงในหัวใจขึ้นมา โดยเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา มีหนึ่ง เดียว หนึ่งเดียวเท่านั้น แต่สาวกสาวกที่ได้ยินได้ฟัง เพราะได้ยินได้ฟัง เพราะได้สร้างอำนาจ วาสนา มีอินทรีย์แก่กล้ามา ฟังแล้วมันถึงเกิดปัญญา เกิดปัญญา พระอรหันต์ต้องเกิดจากมรรค

พระอรหันต์ก็ต้องเกิดจากปัญญาญาณ พระอรหันต์ไม่ได้เกิดจากความรู้ขึ้นมาโดยจำใครมา ไม่มี

ฉะนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติมันเป็นอย่างนี้ เวลาถ้ากิเลสมันปิดลับนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสอนชฎิล ๓ พี่น้อง ชฎิล ๓ พี่น้องคือพราหมณ์ คือฮินดู เพราะอะไร เพราะบูชาไฟ เวลาเขาบูชาไฟ บูชาไฟ พญานาคอยู่ในโรงไฟเขา แล้วมันจะมีอยู่จริง มีอยู่จริงเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปพักที่นั่น แล้วเขาคิดว่าพญานาคจะทำร้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเขาเป็นหัวหน้าเหมือนกัน เขาเป็นศาสดาเหมือนกัน แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา จะมาเผยแผ่พระพุทธศาสนา เขาให้ไปอยู่โรงไฟ เขาเจตนาของเขาก็จะให้พญานาคทำร้ายให้สิ้นชีวิตไป แต่ที่สุดแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เอาพญานาคไว้ในบาตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำน้ำท่วมต่างๆ ให้เขาเห็น

นี่ไง เขาบูชาไฟๆ อยู่ คำว่า “บูชาไฟ” มันก็มีฤทธิ์มีเดชของมัน เพราะมันส่งออกไป ฉานโลกีย์ไง อภิญญา ๖ ไง ถ้าอภิญญา อภิญญาคืออะไร อภิญญามันก็เกิดหฤทัย คาทิพย์ รู้วาระจิต อภิญญา แล้วมันเกี่ยวกับมรรคใหม่ นี่เหมือนกัน บูชาไฟจนมีฤทธิ์มีเดชขึ้นมา ถ้ามีฤทธิ์มีเดช ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ไปทรมานก็ตายอย่างนั้นไง ตายไปก็ไปเกิดบนพรหมโลก พุคถึงกิเลสมันปิดลับๆ ปิดตาหัวใจไว้นั้นไง ไม่รู้ไม่เห็นอย่างนั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแก่ พอทรมาน ทรมานเขา ว่า “เธอไม่ใช่พระอรหันต์ คือเธอยังไม่สิ้นกิเลส” เพราะอะไร เพราะใจเขารู้ที่อยู่ ใจก็รู้อยู่นะ ถ้าไม่รู้ที่อยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งใจขึ้นมา ทำไมคอดกเลย พอคอดกก็ละทิฐิอันนั้น สิ่งที่อยู่ที่ครองอยู่คือเครื่องฤทธิชีไพร พวกหนังสัตว์ ลอยน้ำไป แล้วขอบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเขาบูชาไฟมา เขามีฤทธิ์มีเดช เขารู้ของเขาในใจของเขา จริตของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาตรงนั้นเป็นต้นเหตุ ตาเป็นของร้อน หูเป็นของร้อน จมูกเป็นของร้อน ผิวน้ำเป็นของร้อน อายตนะ ๖ เป็นของร้อน โทสะเป็นของร้อน โมหะเป็นของร้อน ไฟมันร้อน ไฟมันแผดเผา นั้นไฟมันแผดเผา แต่ถ้ามีสติธรรม ของมันร้อน มันเร้าร้อน นี้ให้เกิดปัญญา ถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา เขาใช้ปัญญาตามๆ เขาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย

เขาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว ถ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเป็นมาจากใคร? เป็นมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฉะนั้น เวลาพระเจ้าพิมพิสารจะมาเคารพอาจารย์เขา เขามาเห็นว่าชฎิลคนพี่ ๓ พี่น้อง กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่ด้วยกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้าอายุน้อยกว่า เขาก็สงสัยว่าจะกราบใครดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เป็นหน้าที่ของเธอ”

สาวกสาวะได้ดวงตาเห็นธรรมมา มันซาบซึ้งในหัวใจมาก มันเคารพบูชาใจ คนเรานะ เวลามันหลงทางไป ถ้าไม่มีใครมาชี้บอก มันจะไปไหนล่ะ ถ้ายังไม่มีใครบอก ยังหลงอยู่ มันก็ภูมิใจว่ามันเก่ง ภูมิใจว่าตัวเองมีความรู้มีความสามารถ ตัวเองเป็นศาสดา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเทศนาว่าการอาทิตตปริยายสูตรจนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ถ้าคนมีปัญญาจะ ถ้าคนไม่มาแก้เรา เราจะไปไหนล่ะ แล้วคนที่แก้เรา แก้เราแล้วสอนเราด้วย สอนเราจนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา มันซาบซึ้งนะ ถึงบอกว่า “เป็นหน้าที่ของเธอ”

เหาะขึ้นไปบนอากาศแล้วลงมา ประกาศว่า “เราเป็นลูกศิษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา” เหาะขึ้นไปบนอากาศแล้วลงมา แล้วประกาศว่า “เราเป็นลูกศิษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา” ถึง ๓ วัน พระเจ้าพิมพิสารเห็นอยู่ ถึงเข้าไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเทศนาว่าการจนพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโสดาบันขึ้นมา

มันไม่มีกำมือในเรา แเบอยู่ตลอด แต่พวกเรานั้นไม่มีวุฒิภาวะพอที่จะทำให้เป็นจริง ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษามาแล้วมันเป็นปริยัติ มันเป็นทฤษฎี ทฤษฎีว่าจะว่าไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็ใช่ เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว สิ่งที่ว่าไว้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เห็นไหม บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวกขยญาณ สิ่งที่ทำลายอวิชชา ทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศน์ธรรมจกๆ เวลาเทศน์ปัจจุวัคคีย์ พูดถึงว่า เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ กามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมถานุโยค ความสมคูลของจิต มัชฌิมาปฏิปทา นี้ธรรมจกๆ นี้มรรค

สิ่งที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็นธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาวิธีการมาสอน มาเทศน์ธรรมจกๆ เทศน์ธรรมจกๆ ครั้งแรกได้ปัจจุวัคคีย์ ได้พระอัญญาโกณฑัญญะมาองค์เดียว เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก

ถ้ามันเป็นความจริง เทศน์มรรค มรรคเกิด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนปัจจุวัคคีย์ แล้วปัจจุวัคคีย์มีปัญหาก้าวเดินตาม มันไปสำรวจ มันไปสำรวจตักกายทิฐฐิ

ทิวทัศน์ความเห็นผิดในใจ เวลามันสำรอกมันคายออก สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งหมดทั้งปวงต้องดับหมด โลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่มีใครบังคับบัญชา มันได้ มันเป็นสัจจะของมันอย่างนั้น แต่ดวงใจของใครเห็น ดวงใจคือจิตใจ ปัญญาเกิดจากจิตมันต้องเห็น เพราะจิตเป็นผู้คิดผู้ข้อง แต่เราไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่องกันปากเปียกปากแฉะ แล้วมันเป็นความจริงขึ้นมาบ้างไหม มันเป็นสัญญาๆ คำว่า “เป็นสัญญา”

“โอ้โฮ! จะดูถูกกันมากเกินไปแล้ว มีปัญญานานนี้ ศึกษาขนาดนี้ เป็นสัญญาไปได้ อย่างไร คุณสิ ใบประกาศเต็มบ้านเลย สิ่งต่างๆ เรียนจบมารับแล้วรับอีก ฉลองกันมาแล้ว ฉลองกันมาอีก มันจะไม่รู้ได้อย่างไร”

นั่นเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ธรรมชาติคือสภาวะแวดล้อม สภาวะแวดล้อมเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว แล้วสภาวะแวดล้อมมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความเปลี่ยนแปลง เห็นไหม

ในสมัยพุทธกาลก็เกิดจากอริยสัจ เกิดจากมรรค ทุกข์ในสมัยพุทธกาลกับทุกข์ในสมัยนี้ มันก็เหมือนกัน เวลากิเลสในใจของสัตว์โลก มันก็เป็นอันเดียวกัน ฉะนั้น เวลาโลกเขาเจริญมากขนาดไหน มันเจริญทางวิทยาศาสตร์ มันเจริญทางโลก เจริญในการดำรงชีวิต ให้คุณภาพชีวิตนี้สบายขึ้น แต่หัวใจมันทุกข์ยิ่งกว่านั้นมากขึ้นไปสองเท่าสามเท่า สมัยพุทธกาลเขาไม่มาแข่งขันกัน อย่างนี้ เขาแข่งขันกันด้วยคุณงามความดี ในปัจจุบันนี้โลกมันเจริญ เจริญด้วยการแข่งขัน เจริญขึ้นมาแต่หัวใจละ หัวใจมันเร่าร้อน เห็นไหม

ฉะนั้น มรรคในสมัยพุทธกาลกับมรรคในปัจจุบันนี้มันก็อันเดียวกัน อริยสัจมันหนึ่งเดียว ใน ๕,๐๐๐ ปี พระพุทธศาสนานี้สิ้นไป พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ข้างหน้า ก็มาตรัสรู้มรรคอย่างนี้เหมือนกัน แต่มันแตกต่างกันที่อำนาจวาสนาบารมี ที่คุณธรรม อำนาจวาสนาบารมีที่แก่กล้า ที่กว้างขวางกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เท่านั้นเอง แต่มันอันเดียวกัน ฉะนั้น มรรคในสมัยพุทธกาลกับมรรคในปัจจุบันนี้มันก็อันเดียวกัน ทุกข์ในสมัยพุทธกาลกับทุกข์ในสมัยปัจจุบันนี้มันก็อันเดียวกัน แต่มันแตกต่าง มันเร่าร้อนมากกว่า สมัยพุทธกาลมันก็ไม่ทุกข์ร้อนขนาดนี้ เพราะมันไม่มีสิ่งใดมากระตุ้นมาให้เหมือนปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้ต่างหากที่มันเร่าร้อน สิ่งที่มาหล่น สิ่งที่มาล่อมาปรนเปรอกิเลสมันมากกว่า พอมากกว่า เราก็เอาสิ่งที่เราศึกษามา สิ่งที่เรา

มาปรนเปรอกิเลส คิดว่ามันเป็นปัญหาของเราไง เราศึกษามาแล้ว เรามีความเข้าใจแล้ว นี่กว่าเป็นปัญหาของเราไง

สังเกตได้ไหม เวลาที่มีศรัทธาใหม่เข้ามา เขาจะทำอะไร เขาจะรู้ข้อวัตรปฏิบัติเหมือนพวกเราไหม เขาทำสิ่งใดเขาเก๋ๆ เงินๆ เขาทำไม่เป็นธรรมชาติแบบที่เราเคยทำ นี่ขนาดผิวกๆ นะ ขนาดแค่ข้อวัตรนะ แล้วเวลาเราปฏิบัติเข้าไปในใจ แล้วมันจะเป็นอย่างที่เราศึกษามาหรือ เราศึกษามา ศึกษาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามา มันจริงไหม มันถูกต้องไหม? จริง นี่ไง ไม่มีมีกำมือในเราไง นี่ธรรมะเปิดเผย เปิดเผย ไม่มีซ่อนเร้น บอกให้พวกเรามีความมั่นคง บอกให้พวกเรามีศรัทธา บอกให้มีความเชื่อ เร่งการประพฤติปฏิบัติ

แต่เวลาปฏิบัติละ กิเลสปีดลับ กิเลสณะ มารณะ มันอาศัยในหัวใจของสัตว์โลก มันอาศัยจิตนี่เป็นที่พึ่งอาศัย แล้วมันก็ทำให้จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จะไปเกิดภพใดชาติใดมันก็อาศัยในหัวใจนั่น ไปเกิดไปเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันก็อาศัยในหัวใจของเทวดา ของอินทร์ ของพรหม

เทวดาที่เป็นสัมมาทิฐิ สมัยพุทธกาลมาพึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรีสรู มีดวงตาเห็นธรรมมหาศาล แต่เทวดาที่เป็นมิถิฐิ เทวดาที่เขาไม่สนใจ ในพระไตรปิฎก เทวดารบกัน พรหมก็เหมือนกัน ทุกภพทุกชาติ อวิชชาพญามารมันอยู่ในหัวใจนั่น มันมีของมันอยู่แล้ว มันถึงได้เวียนว่ายตายเกิด ถ้ามันเวียนว่ายตายเกิด แล้วในปัจจุบันนี้มันมาเกิดเป็นเราอยู่นี้ ถ้าเกิดเป็นเรา คนเรามีความคิดผิวกๆ คำว่า “ความคิดผิวกๆ” คือความคิดชั่ว เวลาใครทำคุณงามความดี เวลาใครจิตใจเป็นสาธารณะได้สร้างบุญกุศล มันก็ไปเกิดเป็นเทวดา มันก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำความดีต้องได้ความดีแน่นอน ใครเสียสละ ใครทำบุญกุศลก็ต้องได้บุญกุศลแน่นอน แต่บุญกุศลนี้มันเป็นบุญกุศลของวัฏฏะ นี่ไง ความดีโลกมีแบบนี้

เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติกัน เราทำจิตใจของเราให้สงบเข้ามา สงบเข้ามามันก็เป็นโลกีย์ ปัญหา สงบเข้ามามันก็เป็นเรื่องโลกๆ เพราะงานไม่ชอบ ถ้างานไม่ชอบ มันไม่เข้าสู่สัจจะ มันไม่เข้าสู่มรรค แล้วเวลาเราจะทำความสงบ ทำไม่ถึงต้องทำความสงบ ก็ใช้ปัญหาๆ ปัญหาที่ใช้กันอยู่นี้ ปัญหาที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ มันเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ใหม่ แต่คำว่าผิวกๆของเราเพราะเราใช้โดยสัญชาตญาณของเรานี่ไง เรา

ใช้โดยขั้น ๕ นี้ไง

ขั้น ๕ ปฏิสนธิจิต สัญญาในปฏิจางสมุปรบาท กับสัญญาในขั้น ๕ สัญญาในขั้น ๕ คือ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขั้น ๕ มีความคิด ว่าอย่างนั้นเลย มันอยู่ที่ความคิดของเรา เราศึกษามาๆ ศึกษา มาด้วยความคิดอย่างนี้ไง แต่ถ้าเวลาเราทำความสงบของใจเข้าไป ถ้าใจมันสงบนะ ถ้าเป็น มิจฉาทิฏฐิ กิเลส กิเลสคือเครื่องดองหัวใจ กิเลสอนุสัยที่มันมากับความคิด กิเลสคือเครื่องดองของ ใจ คนถึงพ่ายแพ้ความคิดของตัวเองตลอดเวลา คนเราคำรงชีวิตพ่ายแพ้ความคิดตลอด ความคิด อยากรู้ก็คิดไปตามนั้น แล้วมีใครมาชี้แนะ มีใครมาคอยบอก ถ้าเป็นคนดีมันก็ยอมรับเหตุรับผล ถ้าเป็นคนเห็นแก่ตัวมันก็บอกว่าคนนั้นอิจฉา คนนั้นตาร้อน สิ่งที่มีมันเป็นความคิด เป็นขั้น ๕ โดยความรู้สึกนึกคิดเป็นความคิดของโลกใจ โลก สิ่งที่เป็นความรู้สึกนึกคิด เป็นการสื่อสาร เป็น ภาษาโลก ภาษาสังคม ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบ เราจะทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามา นี่กิเลสโลกๆ

เวลาจิตถ้ามันเริ่มเป็นสมาธิ มันมีความสงบเข้ามา ถ้ามันเป็นมิจฉามันก็เป็นอุปกิเลส อุปกิเลส โอภาส สว่าง ว่าง กิเลสทั้งนั้น แต่กิเลสอย่างละเอียดไง เวลาเราอยู่ทางโลก กิเลสของเรา คือความทุกข์ความยาก กิเลสของเราก็คือความไม่พอใจ กิเลสของเรา สิ่งนี้กิเลส เรากี่ เออ! นี่เป็น กิเลส แต่พอเราทำความสงบของใจ พอใจมันสงบแล้วก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม อุปกิเลส กิเลสนอก- กิเลสใน กิเลสนอกๆ ก็กิเลสที่มันทำให้เราเจ็บปวดแสบร้อนกันอยู่ที่นี่ กิเลสของเราทั้งนั้นนะ

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ ปล่อยวาง เป็นธรรม เรามีสติปัญญา จิตใจของเราอย่าไปยึดไปมั่น มัน นั่นคือโลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ ธรรมะเก่าแก่ก็มี อยู่แล้ว แล้วปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว เราก็อศึกษาธรรมะ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อมีเป้าหมายของเราว่าเราจะพ้นจากทุกข์ แต่เรายังไม่เข้าสู่ สัจจะความจริงอันนั้น สิ่งที่มีมันให้ผลอยู่นี้ก็เป็นธรรมะเก่าแก่ มันก็เป็นเรื่องโลกธรรม ๘ ทั้ง นั้นนะ แล้วถ้ามีสติปัญญา ถ้าเข้าใจว่าโลกธรรม ๘ เราก็อวางสิ เราก็อปล่อย ถ้าจิตใจมันปล่อย มัน ปล่อยที่จิตได้สำนึก จิตใจมันปล่อยขึ้นมามันก็วางได้ ถ้าจิตใจไม่ปล่อย เราก็อเอาไฟเผาไฟเผาเผา ตัวเราไว้ เวลาเอาไฟเผาไฟเข้ามาถึงตัวเองก็กอดมันไว้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังบอกว่าคุณอย่าถือคุณไฟคนละคุณ แล้วก็บ่นว่าร้อน ร้อน แล้วก็ถือคุณไฟนั้นไป เราก็อเบื่อชีวิตนี้ เราก็อเบื่อความทุกข์ความยาก เราก็อเบื่อทั้งนั้นนะ แต่ก๊

กอดมันไว้ แล้วก็บ่นมันไป ในกาลสมัยหนึ่ง มีบุรุษคนหนึ่งเป็นผู้ที่ฉลาด ได้โยนทิ้งค้อนไฟนั้นไป แล้ว ค้อนไฟคือพญามาร สิ่งที่แผดเผาในหัวใจ ได้โยนทิ้งไปแล้ว แล้วตะโกนบอกสัตว์โลกให้ทิ้งค้อนไฟนั้น ให้ทิ้งค้อนไฟนั้น นี่ไง ธรรมชาติแบบตลอด ธรรมชาติเปิดเผยตลอด แต่เราก็ไปคิดว่าไฟ ไฟมันคืออะไร เออ! ไฟมันอยู่ที่ไหน เออ! ไม่เห็นอีกล่ะ นี่กิลเลสมันก็ปิดลับ

ฉะนั้น ถ้าเราจะทำจริง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ! ศิกษานี้เป็นสุข ตมยปัญญา การศึกษานี้ไม่เสียหาย ในทางโลก เพราะมีตำรา มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนาถึงมั่นคงมาจนปัจจุบันนี้ มีตำรับตำราให้ค้นคว้า แต่การค้นคว้ามานี้แล้ว อันนี้เป็นสังฆธรรม เป็นคุณธรรม เป็นวิธีการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนบอกแนวทางให้เราปฏิบัติ แล้วกิลเลสมันก็ปิดลับ ปิดลับว่า “สิ่งนั้นเหมือนกัน สิ่งนี้เหมือนกัน” มันปิดลับจนตัวมันไม่ได้ทำอะไรเลย จนตัวมันไม่ได้สัมผัสสิ่งใดเลย ถ้ามันได้ก็ได้แบบโลกๆ นี่ไง ได้แบบว่าทำคุณงามความดี ได้แบบว่าเป็นพ่อออกจารย์ คือว่าผู้ที่ศึกษาธรรมะมาแล้วเป็นผู้นำชุมชน นั่นพ่อออกจารย์ไง พ่อออกจารย์หมายถึงว่าพระที่บวชแล้วสึกไป ทางนั้นเขาเรียกพ่อออกจารย์ พ่อออกจารย์ทำพิธีกรรม เป็นหัวหน้าสังคม นั่นเขาได้อะไรมาล่ะ นั่นเขาได้มาเพราะเขาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาศึกษาศาสนาพิธี พิธีกรรมในมวลชนในชุมชน แล้วเป็นผู้นำสังคมนี่ศึกษาแล้วก็ได้ประโยชน์ตรงนั้น ก็มีปัญญา แล้วถ้าตายไป ตายไปก็เวียนว่ายตายเกิดตามวัฏฏะ

แต่ถ้าเราจะปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา พยายามกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะคำว่า “พุทโธ” มันเป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง เราละลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธๆๆ นี่เราทำ เริ่มต้นมีสติมีปัญญา มีคำบริกรรมไว้ จิตของเราแท้ๆ เวลาถ้ามันจะสงบ เวลาถ้ามันสงบเข้ามา เวลามันขาดสติไป สติขาดมันจะวูบมันจะหาย ถ้ามันวูบหายไป ทั้งๆ ที่เราสร้างคุณงามความดี แล้วด้วยอินทรีย์ ด้วยพลังกำลังของจิต ถ้าจิตใครมันมีอินทรีย์ มันมีสติมีปัญญารักษาให้ได้ดี ถ้ามันจะสงบเข้ามาให้มันสงบเข้ามาให้ละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ

คำว่า “สงบ” พอสงบแล้ว โดยธรรมชาติของคนนะ เวลาสิ่งใดที่ไม่เคยพบไม่เคย เวลาเห็นแล้วมันก็ต้องตื่นเต็นเป็นเรื่องธรรมดา แต่ตื่นเต็นเป็นธรรมดาแล้ว ถ้าเรามีวุฒิภาวะที่ดี ตื่นเต็นเป็นธรรมดาแล้วเวลามันคลายตัวออกมา เราจะทำความเข้าใจเข้าไปอย่างนั้นอีกได้หรือไม่ ถ้าได้แล้ว เราชำนาญในวสี ในการเข้าการออกได้หรือไม่ เรายกจิตของเราขึ้นสู่วิปัสสนาได้หรือไม่ ถ้ามีสติมีปัญญานะ มันจะเทียบเคียง

ศึกษารรณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว สาธุ! เราเป็นหลักเกณฑ์แล้วเราปฏิบัติแล้ว เวลาปฏิบัติต้องวางไว้ เพราะเวลาถ้าเราปฏิบัติมันจะเป็นความจริง เห็นไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดเผย แต่กิเลสของเรามันปิดลับ และกิเลสของเรามันอยู่ในหัวใจของเรา มันพลิกแพลง

เวลาทำสิ่งใด ของที่ไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ เราจะจัดเรียงขึ้นไป เราจะจัดวางได้ แต่ถ้ามันมีชีวิตอย่างสัตว์ที่เราจะให้มันอยู่หนึ่งๆ มันเป็นไปไม่ได้เลย เพราะมันเป็นสิ่งที่มีชีวิต มันจะดิ้นรนของมัน มันจะพยายามต่อต้านของมัน นี่สิ่งที่มีชีวิต แล้วกิเลสมันมีชีวิตใหม่ละ มันยิ่งกว่ามีชีวิตอีก เพราะอะไร เพราะมันครอบงำด้วย แล้วเวลาเราจะทำความสงบของใจเข้าไป ถ้าใจสงบ เราได้ดื่ม ได้ลิ้มรส นี่ปัจจัยต่างๆ สันติภูมิจึง เพราะจิตสงบ ถ้าเราได้สัมผัสอย่างนั้น

ถ้าคนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นสิ่งใดมันก็เร่ร้อน แต่คนพอได้สัมผัสแล้ว คนเราไม่เคยกินอาหารดีๆ อาหารที่มันเคยกินอยู่มันก็ว่าอร่อยนะ แต่ถ้ามันได้กินอาหารที่มันประเสริฐ มันดีขึ้นไปๆ มันจะรู้เลย อาหารที่เราเคยกินอยู่ มันคิดว่านี่ มันมีๆ นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันสงบเข้าไป เออ!

ศึกษารรณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แต่ชื่อ สมาริก็เป็นอักษรเขียนไว้แล้วคิด สมาริ ปัญญาที่ท่องปากเปียกปากแฉะ แล้วก็สร้างอารมณ์นะ “อ้อ! อย่างนี้เป็นสมาริ อ้อ! อย่างนี้เป็น” มันสร้างอารมณ์ มันจินตนาการ มันไม่มีความจริง นี่กิเลสมันปิดลับ ปิดลับเพื่ออะไร? ปิดลับเพราะไม่ให้สังขาร ให้ธรรมของเราเจริญงอกงาม

ถ้ามันเจริญงอกงาม โภชิ หน่อของพุทธะ ถ้าเราบำรุงรักษาขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นมานะ มันจะเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา หน่อของพุทธะ เวลาพุทธโงๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้บริกรรมพุทธโงๆ นี่เป็นคำบริกรรม ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รั้มโมก็ได้ สังโหมก็ได้ มรณานุสติก็ได้ พอระลึกไว้ๆ ใจนี้ปล่อยไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเราเชื่อใจเราเองไม่ได้ เราเชื่อไม่ได้หรอก ไม่รู้มันจะไปรู้อะไร ไม่รู้มันจะไปเห็นอะไร ไม่รู้กิเลสมันจะพาไปไหน เดียวมันพาไป มันพาไปก็อุปกิเลสไป

อุปกิเลส กิเลสเรา กิเลสที่ว่าเป็นกิเลส ไครมากอยเตือนเราว่าเราทำผิดๆ เรายังขุ่นข้องหมองใจเลย นี่กิเลส สามัญสำนึกเรานี่ แล้วเวลาจิตมันสงบเข้าไปแล้วมันไปว่างๆ อยู่ อุปกิเลสที่มันละเอียดกว่า มันจะรู้สึกตัวบ้างไหม มันจะยอมรับมันไหม ที่เป็นๆ กันอยู่นี้ ว่างๆ ว่างๆ ที่มันเป็นๆ กันอยู่นี้ แต่เรากำหนดพุทธโงๆ เราไม่ให้กิเลสมันโต้แย้ง ไม่ให้กิเลสมันชักนำไป ไม่ให้

โครมาเอาความสงบนั้นมาอ้างอิง ไม่ให้กิลีสมันปิดลับ ไม่ให้กิลีสมันพลิกแพลงใจ

เราปฏิบัติธรรมอยู่ เราปฏิบัติทำความสงบของใจ เราทำใจเราให้สงบ เราทำอยู่แต่กิลีสมันก็เอาอย่างนี้ เอาความรู้สึกเรานี้ มาบอกว่า “นี่สมาธิ ว่างๆ นี่สมาธิ”

ว่างๆ ทำไมตัวเองไม่มีสติ ไม่มีกำลังรับรู้ตัวเองเลยหรือ ถ้าตัวเองเป็นสมาธิ ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยพูดให้ใครฟัง มันพูดไม่ค่อยออก มันพูดไม่ค่อยถูก แต่ถ้าไปบอกครูบาอาจารย์นะ จิตเป็นอย่างนั้น รู้ทันทีเลย ฉะนั้น สิ่งที่ว่ามันอุปกิเลส เวลาเราไปเจอสิ่งนั้น เราจะเชื่อใหม่ว่ามันเป็นอุปกิเลส เชื่อใหม่ว่านี่โอกาส โอกาสความสว่างไสว ความว่าง ว่างๆ นี่อุปกิเลส

แล้วถ้ามันเป็นมรรคละ มันเป็นมรรคมันเป็นอย่างไร

ถ้ามันเป็นมรรค เวลามันสงบเรารู้ว่าสงบ แล้วจับต้องไม่ได้ เดียวคลายพรวด ออกเลย แล้วทำอะไรต่อ? พุทฺโธสิ พุทฺโธต่อ พุทฺโธต่อเนื่อง ใช้ปัญญาอบรมสมาธิต่อเนื่อง ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ ยิ่งใช้ปัญญาอบรมสมาธิมากขึ้นเท่าไรนะ มันยิ่งซาบซึ่งธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นแบบที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ล่วงหน้าเลย แล้วพอเราเข้าไป มันเป็นตัวจริงด้วย มันเป็นตัวจริงเพราะอะไร เพราะมันเกิดขึ้นจากใจของเรา

อ้าว! ความคิดเกิดขึ้นมามันเกิดอย่างไร อ้าว! พอปัญญามันไล่ไปแล้วมันวาง มันวางมันก็เลย ถ้ามีสติอยู่ มันเลย เพราะมันยังไม่ได้คิด เพราะถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันวาง มันรู้ของมัน แต่มันไม่ดื่มด่ำแบบพุทฺโธ ถ้าพุทฺโธ ถ้ามันลงวูป เวลามันลงไปนะ มันดื่มด่ำ มันมหัศจรรย์ เพราะถ้ามันพุทฺโธๆ มันจะลงชนิดสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันจะเป็นสักแต่ว่า จิตนี้มันปล่อยวางโล่งหมดเลย เป็นเอกเทศ ทั้งๆ ที่แค่สมาธินะ แค่สมาธิ พอจิตเป็นอัปปนาสมาธิมันไม่รับรู้เรื่องกายนี้เลยละ คิดคิด มันอยู่กับเรา คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ เวลาเป็นสมาธิแล้ว จิตทำไมมันทั้งกายได้ละ เพราะมันไม่รับรู้อะไรเลย ไม่รับรู้อะไรเลย เสียงก็ไม่ได้ยิน ผิวหนังก็ไม่มีความรู้สึก ไม่มีรับรู้อะไรเลย มันอยู่กลางหัวใจ แต่มันไม่รับรู้กายนี้เลย นี่อัปปนาสมาธิ แล้วถ้าคนเข้าไปตื่นตื่นก็บอกว่าตัวเองมีความรู้มาก...ไม่ใช่ นี่แค่จิตสงบ แค่จิตสงบนะ

ถ้ากิลีสมันไม่ปิดลับ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดเผย แต่เปิดเผยสำหรับผู้ที่เป็นสุภาพบุรุษ ยอมรับสัจจะความจริง ปฏิบัติตามความเป็นจริงเอาสัจธรรม ไม่ใช่ปฏิบัติเอากิเลส ปฏิบัติเอาคนสรรเสริญ ปฏิบัติให้คนยอมรับ ปฏิบัติให้คนยกย่อง

คนยกย่องไม่ใช่เรายกย่อง ปฏิบัติเพื่อเรา ถ้าปฏิบัติเพื่อเรานะ เราเข้าไปตากถาง เข้าไปเปิดให้กิเลส เวลากิเลสถ้ามั่นแก่กล้า เราทำอะไรไม่ได้เลย ทำสิ่งใดก็มีแต่ความน้อยใจ ทำสิ่งใดมันก็มีแต่บีบคั้น มันจะบีบคั้นนะ มันไม่ใช่บีบคั้นเฉพาะชาตินี้ มันบีบคั้นเรามาตลอดแล้วละ แล้วเราก็พ่ายแพ้มาตลอด แล้วเวลาลงคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก เวลาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี กิเลสก็ ชีวิตเราเท่าไร ชีวิตเรา ๑๐๐ ปี เรา ๗ ปี เขาไปเรียนกัน ๔ ปี ๕ ปี เราปฏิบัติธรรม ๗ ปีจะให้จบได้ไหม ตั้งกติกาขึ้นมาสิ แล้วถ้าตั้งกติกาแล้วมันก็ว่าถ้าเราทำเองเราจะมั่นใจได้อย่างไร อ้าว! ก็มีครูบาอาจารย์ไง

สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ถ้ามีสิ่งใดติดขัด วิ่งเข้าหาเลย ถ้ามีสิ่งใดติดขัด วิ่งเข้าหาเลย ท่านต้องแก้เราได้สิ ท่านแก้เราไม่ได้ ท่านจะผ่านกิเลสมาได้อย่างไร กิเลสมันปิดลับในใจ ไม่รู้สิ่งใดเลย แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีกำมือในเรา ธรรมะเปิดเผย แล้วครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติมามันต้องเปิดเผยในใจของครูบาอาจารย์เรา ท่านถึงจะรู้ไง นี่ไง ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี

ถ้า ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีของเรา เราก็หวั่นไหว ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีแล้วจะทำอย่างไรละ มันก็แบบว่าโคลากเกรียนไปซะไหม โคลากแอกไป ๗ ปีหรือ ลากแอกไป ไถไปอย่างนี้ ลากไปอย่างนี้ ๗ ปี มันก็ไม่ใช่ เราต้องมีสติมีปัญญาสิ เรามีครูบาอาจารย์นะ เราก็เลือกเอาสิ เราเลือกเอาครูบาอาจารย์ที่ท่านมีเหตุมีผล เวลาเราปฏิบัติมา เราคิดมา เรารู้มา เราก็ต้องรู้ ท่านก็ต้องจิ้มเข้ามาตรงนี้สิ ถ้าท่านจิ้มเข้ามาไม่ถูก ท่านก็ไม่ใช่หมอนะสิ

ถ้า ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ มันมั่นใจ มันทำได้ ถ้ามั่นไม่มั่นใจมันก็โกล่ ถ้าโกล่แล้ว สักแต่ว่าทำ คำว่า “ทำสักแต่ว่า” ทำพอเป็นพิธีไง ทำพอเป็นวันๆ หนึ่ง เราก็ปฏิบัติธรรม แต่จิตใจ กิเลสปิดลับ มันทำไปพอให้มันครบเวลา ทำไปเพราะว่าชีวิตนี้ เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ แล้วถึงเวลาทำไมไม่ทำให้มันเข้มแข็งขึ้นมาละ ถ้าเข้มแข็งนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมากนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดเผย ไม่มีกำมือในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แบบตลอดเลย แล้วก็พยายามให้พวกเราตะเกียกตะกายปีนขึ้นมาให้ได้ ถ้าปีนขึ้นมาให้ได้ เราต้องปีนขึ้นจากหลุมมูตรหลุมคูในใจ จี๊โลก จี๊โกธ จี๊หลง ปีนขึ้นมาให้ได้

ถ้าปีนขึ้นมาให้ได้นะ ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง มันวางเฉย พอวางเฉย เราก็พุทธโธของ

เราไปให้จิตมันสงบให้ได้ ถ้าจิตสงบขึ้นมาจะ โดยสัมมาทิฐิ โดยสัมมาสมาธิ เวลาสงบขึ้นมามันมีกำลังของมัน ถ้ามีกำลังของมันนะ เราเริ่มต่อเนื่องๆ ขึ้นไป พยายามน้อมไปสู่กาย สู่วทนา สู่อุจจรรวม สติปัญฐาน ๔ สติปัญฐาน ๔ ตามความเป็นจริงต้องมีจิตเป็นผู้รู้ก่อน เพราะจิตนี้ ปฏิสนธิวิญญาน จิตปฏิสนธิเป็นตัวเวียนว่ายตายเกิด เพราะตัวจิตปฏิสนธินี้ ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเป็นสัมมาทิฐิ เป็นสัมมาสมาธิ น้อมไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

เพราะตัวการแสดงออก เวลาทำอัปปนาสมาธิ เวลาจิตที่มันทั้งกาย มันสักแต่รู้ว่า สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นปฏิสนธิจิต เป็นเอกเทศ มันไม่รับรู้กายนี้ได้เลย มันทั้งหมดเลย ถ้ามันทั้งหมดไปเลย เวลามันคลายตัวออกมา มันก็มาสู่สามัญสำนึก มาเป็นความปกติ มันก็รู้ของมัน ถ้าออกมาเป็นอุปจาระ ถ้าออกมาเป็นอุปจาระ วงรอบของจิตมันรับรู้แล้ว ความรับรู้ถึงเนื้อหนังมังสา แล้วก็ถึงผิวหนัง พอสิ่งใดมากระทบมันก็รับรู้แล้ว ถ้าเสียงมากระทบ โสค มันก็ได้ยินเสียง มันออกมารับรู้ มันเป็นอุปจาระ จิตมันสงบอยู่ ถ้าจิตมันสงบอยู่ น้อมไป ถ้าน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต ถ้าเห็นอย่างนี้ นี่สติปัญฐาน ๔ จริง ถ้าจิตมันจริง สติปัญฐาน ๔ มันก็จริง

ถ้าจิตมันอุปกิเลส เพราะอุปกิเลส มันโอภาส มันส่องใส มันอะไร มันเป็นอุปกิเลส มันก็เป็นกิเลส แล้วมัน ไปรู้เห็นนะ แล้วถ้าเข้ามาสมาบัติ เวลาเข้ามาสมาบัติไปรู้วาระจิต ไปรู้ต่างๆ อันนั้นยังออกไปไกลเลย เห็นไหม ถ้ากิเลสมันปิดลับ มันไม่ให้เข้าสู่มรรค ถ้ามันไม่ให้เข้าสู่มรรค มันก็ทำสักแต่ทำอะไร ทำสักแต่ทำอะไร ทำอยู่นั่นละ แล้วก็วนเวียนอยู่นั่นละ แล้วมันก็ไม่เข้าสู่มรรค ถ้าไม่เข้าสู่มรรค แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษาแล้วถ้าไม่ได้ปฏิบัติมันก็ศึกษามาแฉวนไว้นั่นละ ศึกษาที่มีความรู้แฉวนไว้ ตัวเองทำอะไรไม่ถูก มันก็แฉวนไว้นั่นละ

แต่ถ้าเราจะต่อสู้ เราจะต่อสู้กับกิเลสของเรา อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เราต้องเอาชนะกิเลสของเราในใจ ถ้าบอกว่าเอาชนะตนก็บอกชนะใคร? ชนะกิเลสไง กิเลสคือความขี้เกียจ ขี้คร้าน คือความมั่งง่าย คือความอยากได้มรรคได้ผล โดยที่ไม่ต้องปฏิบัติ อยากได้ให้มันมาเองเลย เห็นไหม ต้องเอาชนะเรา ชนะตัวตนอันนี้

กำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันเป็นความจริง ความจริงคือสัมมาสมาธิ นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกถึง โคนต้นหว้านั้น อานาปานสติ กำหนดลมหายใจเข้า และลมหายใจออก จิตนี้เข้าสู่สัจจะ เข้าสู่สิ่งที่ได้สร้างสมมา เพราะตอนนั้นองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กำลังเริ่มค้นคว้า เพราะปัญญายังไม่มี ปัญญายังไม่มี เข้าไปเผชิญกับความจริง ความจริงคืออดีตที่เคยสร้างสมมาในใจนั้น บุพเพนิวาสานุสติญาณ แล้วถ้าเกิดปัญญาที่ละเอียดขึ้นไป ถ้าจิตมันยังมีวิชชาอยู่ ยังมีสิ่งครอบงำอยู่ จุตูปปาตญาณ มันยังเกิด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกลับมา คึงกลับมาแล้ววางใจเป็นกลาง เวลาจิตมันสงบเข้ามา มีกำลังขึ้นมา อาสวัภยญาณ เราพยายามทำใจของเราให้สงบ ทำใจของเราให้มันคงของเรา เวลาถ้ามันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจะเกิดมรรคใจ มรรคมันเกิดตรงนี้ใจ มรรคมันเกิดตรงนี้ มรรคคืออะไร

เวลาปัญญานะ เวลาความคิดที่ไม่มีประโยชน์อะไรกับเรา ความคิดที่มันเกิดขึ้นมาเอง นี่เป็นกงจักร ความคิดมันคิด ถ้าทางโลกเขาก็คิดประกอบอาชีพ คิดนู่นคิดนี่ คิดแล้วเป็นอย่างไร? คิดแล้วก็เครียด

แต่เวลาถ้าจิตมันสงบ เวลาจิตสงบถ้ามันเป็นธรรมจักร จิตมันสงบ ถ้าจิตมันสงบ ถ้าเราไม่เห็นกาย ไม่เห็นเวทนา ไม่เห็นจิต ไม่เห็นธรรม มันก็ไม่เกิดมรรค พอมันไม่เกิดมรรค นี่มีฉฬษมาธิ ถ้ามันออกรู้ออกเห็นสิ่งต่างๆ ก็เป็นมีฉฬษมาธิ มันส่งออก แล้วถ้าเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิ จิตมันสงบมาด้วยสติด้วยปัญญาของเรา ถ้าด้วยสติด้วยปัญญาของเรา แล้วเรายกขึ้น เพราะมีสติมีปัญญาไง มันเป็นสัมมา เพราะถ้ามันเป็นสัมมาได้มันต้องมีสัมมาสติ มันต้องมีสติควบคุม ถ้าไม่มีสติขึ้นมา การประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นการปฏิบัติธรรมใหม่ ถ้าขาดสติก็เดินสักแต่ว่าทำ เดินให้หมดเวลาไป อ้าว! เราก้เป็นคนเก่ง เราก้เดินได้ทั้งวันทั้งคืน แต่เดินสักแต่ว่า สัตว์มันก็เดิน คน กรรมกรมันก็เดิน คูสิ เขาทำงานทั้งวันเขาก็เดินไปเดินมาเหมือนกัน แล้วมันได้อะไร ขึ้นมาละถ้ามันขาดสติ

ถ้ามันมีสติ สัมมาสมาธิมันก็มีสัมมาสติ มันถึงเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิขึ้นมาแล้ว ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา ยกขึ้น เพราะมีสติ มีมหาสติ มีปัญญา ยกขึ้น ก็สู่งานชอบ งานชอบ งานอะไร งานชอบก็งานรื้อค้น งานชอบธรรมเพราะเราปฏิบัติธรรม งานชอบ ใจที่เขาทำงานกัน อายเหงื่อต่างน้ำ ใจนั้นงานหาประกอบอาชีพ งานชอบใหม่ ถ้าเป็นงานสุจริตก็ชอบ แต่งานนั้นงานเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

แต่ถ้างานชอบ สมาธิชอบ ปัญญาชอบ ถ้ามันเกิดขึ้นมา นี่ธรรมจักร แล้วถ้าปัญญาอย่างนี้

มันเกิดขึ้นมา ถ้าคนเคยรู้เคยเห็นมันจะมหัศจรรย์ ปัญญาอย่างนี้ ถ้าปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นนะ แล้วปัญญาอย่างนี้มันจะรักษาอย่างไร แม้แต่รักษาใจก็รักษายาก รักษาให้จิตสงบก็รักษายาก แล้วเวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่โลกุตตรปัญญา เวลาที่ความคิดเกิดขึ้นเขาเรียกโลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากกิเลส กิเลสมันปิดลับ แล้วมันก็สร้างภาพ มันก็บอกว่านี่เป็นธรรมๆ มันสาวไปทั่วเลย แล้วมันบอกว่ามันเป็นพระอรหันต์นะ...หันลงความเสื่อม หันลงสู่ได้ความครอบงำของกิเลส

แต่ถ้ามันเกิดภาวนามยปัญญา มันเห็นต่าง เพราะอะไร เพราะคนที่ภาวนา คนที่ภาวนา ครูบาอาจารย์เราที่จะมีคุณธรรม ท่านต้องฝึกอย่างนี้มาก่อน ไอ้ที่ว่ามันคิดพลาดๆ ใครไม่คิดพลาดมา มันก็คิดพลาดมาทั้งนั้นนะ แล้วความคิดพลาดมันไม่มีความถูกต้อง ไม่มีความจริงมาเปรียบเทียบ มันจะรู้อย่างไร

“ฝึกอย่างไร อ้าว! ก็ฉันทำมาอย่างนี้ ก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มา ฉันลูกศิษย์หลวงปู่ฉันนะ ฉันลูกศิษย์ครูบาอาจารย์มีชื่อเสียงนะ ท่านชมว่าเราภาวนาเก่งนะ” นี่มันพยายามเอาสีข้างเข้าฉูดนะ มันไม่เอาความจริง เพราะว่าเพราะการปฏิบัติธรรมต้องเอาชนะกิเลสของเรา ไม่ใช่ให้หลวงปู่ฉันรับรอง ไม่ใช่ให้ครูบาอาจารย์การันตีให้

ในสมัยพุทธกาล พระไปปฏิบัติมาแล้วเข้าใจว่าเป็นพระอรหันต์ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในห้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับรอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ล่วงหน้า ให้พระไปตัดไว้เลย ไม่ต้องเข้ามา นุ่งเข้าป่าช้าไปก่อน พอเข้าป่าช้าไป จิตมันหวั่นไหว จิตมันมีอารมณ์ โอ้! รู้เลย ไม่ต้องเข้าไปหาพระพุทธรูป

นี่เราปฏิบัติเพื่ออย่างนั้นกันหรือ แต่ถ้าเราปฏิบัติตามความเป็นจริง มันจะล้มลุกคลุกคลาน มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของเรา ที่ว่าเราจะสร้างอินทรีย์เราพยายามสร้างสมของเรา ถ้าอินทรีย์ของเรามันไม่เข้มแข็งขึ้นมา สิ่งที่เราเห็นว่าเราจะมีวุฒิภาวะแยกแยะได้ ถูกหรือผิด เพราะเราปฏิบัติเพื่อเราละ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ก็เพื่อให้หัวใจนี้หลุดพ้น ถ้าหัวใจนี้หลุดพ้น เราต้องซื่อสัตย์กับเรา ถ้ามันไม่จริง ต้องพิสูจน์ ถ้ามันจริง จริงก็ต้องพิสูจน์ พิสูจน์ว่ามันจริงอย่างไร

เวลาออกจากประพตปฏิบัติหาครูหาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์พูดแล้วยังสงสัย เพราะว่าครูบาอาจารย์วุฒิภาวะแตกต่าง ท่านรู้จริง ท่านพูดออกไป ท่านเหนือโลก ไอ้เรามันอยู่ใต้โลก คนที่อยู่เหนือโลกกับคนใต้โลกคุยกัน ไอ้คนใต้โลกมันต้องงงแน่นอน ถ้างงแล้วเปิดพระไตรปิฎก ถ้างงนะ ถ้าเราครูบาอาจารย์ท่านบอกแล้วไม่สนใจ บอกแล้วมันก็ยังมึนงงใจตกผลึกในใจ เปิด

พระไตรปิฎก เปิดตำรา ฝ่าพระพุทธรเจ้า ไปฟ้องพระพุทธรเจ้าว่าอาจารย์สอนผิด อาจารย์สอนมา มั่นงงๆ เปิดพระไตรปิฎกเลย พอเราไปเปิดพระไตรปิฎกมันยิ่งงงเข้าไปใหญ่ เพราะอะไร เพราะ ความรู้ของเราไง ความรู้ของเรา เห็นใหม่ กิเลสมันปิดลับ แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธรเจ้าเปิดเผยนะ

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรเจ้าพระไตรปิฎกเปิดเผยนะ ไม่มีกำมือในเรา แบบ ตลอดคนนะ แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติจริง ท่านเหนือโลก ท่านเข้าใจความเป็นจริง แล้วเรา ปฏิบัติ เรายังไม่ได้ เราต้องหาที่พึ่ง หากครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง แล้วตำราก็ทิ้งไม่ได้ ตำราจะไว้ ต่อเมื่อ เราพิสูจน์ตรวจสอบ ธรรมและวินัยไว้พิสูจน์ตรวจสอบความรู้ความเห็นของเรา แล้วถ้าเรา เป็นสุภาพบุรุษ เราไปค้นคว้า ถ้าเป็นความจริง อันเดียวกันๆ เห็นใหม่

หลวงปู่มั่นบอกกับหลวงตา การศึกษามา ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรเจ้า สาธุ! เกิดไล่ศึรยะไว้ไม่เคยเหยียบย่ำ ไม่เคารพพระพุทธรเจ้าได้อย่างไร ไม่เคารพพระพุทธรเจ้า มา บวชมาทำไม เคารพบูชานะ เกิดไล่ศึรยะไว้ แล้วไล่ถิ้นชักไว้ก่อน เอาบุญแจลันมันไว้ อย่าปฏิบัติ ตาม เพราะถ้ามันปฏิบัติตาม มันจะตะมันจะถิบ คือว่ามันจะคาดมันจะหมาย จิตมันจะสงบขึ้นมา ก็สงสัย ปัญญา มันจะเกิดขึ้นมาได้ก็เกิดไม่ได้เลย พอจะเกิดปั๊บ สงสัยก่อนแล้ว พอเกิดได้ปั๊บ กิเลส มันชิงนำก่อนเลย กิเลสปิดลับ มันปิดลับเลย มันปิดไม่ให้รู้ให้เห็นเลย

ฉะนั้น เอาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรเจ้าเกิดไล่ศึรยะไว้ แล้วเอาไล่ถิ้นชัก ไว้ ถันบุญแจลันมันไว้ก่อน แล้วเราปฏิบัติไป ถ้าความเป็นจริงเกิดขึ้นกับใจ เราปฏิบัติไปมันยกขึ้นสู่ วิปัสสนา ใช้ปัญญาไป แล้วไปเทียบเคียงกับสิ่งที่เราศึกษามา มันซาบซึ่ง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธรเจ้าเปิดเผยนะ กิเลสมันปิดลับในใจเราต่างหาก

เราจะประพฤติปฏิบัติเพื่อเอาชนะเราเอาชนะหัวใจเรา บังคับใจเราให้เข้าสู่ธรรม บังคับใน การปฏิบัติเริ่มต้น แต่ถ้าปฏิบัติไปตามความเป็นจริงแล้วไม่ใช่การบังคับ มันเป็นเนื้อธรรม ผู้ใด ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครองผู้นั้น

ค้นเอา คาคาหมาย มีแต่ความสงสัย ปฏิบัติตามความเป็นจริงให้เป็นความจริงขึ้นมา ผู้ใด ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เอวัง